

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Analytický podklad pro poradenský program bydlení ve městě Moravský Beroun

Analytický podklad

Zuzana Korecká, Jana Mair
Květen, 2024

Agentura
pro sociální začleňování

Dokument vznikl v rámci realizace projektu OPZ+ „Rozvoj systémů pro sociální začleňování“ registrační číslo projektu CZ.03.02.02/00/22_004/0000366.

Na vypracování analytického podkladu se podíleli: Zuzana Korecká, Jana Mair, Erik Solovov

Kontakt:

Zuzana Korecká, Oddělení výzkumů a evaluace (zuzana.korecka@mmr.gov.cz)

Jana Mair, Oddělení výzkumů a evaluace (jana.mair@mmr.gov.cz)

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

www.socialni-zaclenovani.cz

Text neprošel jazykovou korekturou.

Obsah:

1.	Manažerské shrnutí	5
2.	Kontext a cíle analýzy	7
2.1.	Metodologické aspekty výzkumného šetření	7
2.2.	Standardy výzkumné práce ASZ.....	7
3.	Hlavní zjištění	9
3.1.	Sociodemografická struktura.....	9
3.1.1.	Vzdělanostní struktura	11
3.2.	Index sociálního vyloučení	11
3.3.	Výplaty sociálních dávek.....	12
	Příspěvek na bydlení	12
	Příspěvek na živobytí	13
	Doplatek na bydlení.....	15
	Prostorové rozmístění PnŽ a DnB	16
	Mimořádná okamžitá pomoc.....	17
3.5.	Zaměstnanost.....	19
3.6.	Zadluženost	21
3.7.	Vzdělávání	24
3.8.	Bydlení	25
4.	Seznam literatury	27

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení v Moravském Berouně v letech 2016–2023	12
Tabulka 2 – Počet vyplacených PnB v letech 2016-2023	13
Tabulka 3 – Počet vyplacených PnŽ v letech 2016-2023.....	13
Tabulka 4 – Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ podle typu bydlení (2016-2023).....	14
Tabulka 6 – Počet vyplacených DnB v letech 2016-2023	15
Tabulka 7 – Počet SPO v domácnostech příjemců DnB podle typu bydlení (2016-2023)	16
Tabulka 8 – Ulice v Moravském Berouně s významnějším počtem SPO u vyplacených PnŽ	16
Tabulka 9 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023	18
Tabulka 10 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023 podle typu.....	18
Tabulka 11 – Počet UoZ v Moravském Berouně, dle pohlaví, délky evidence, věku a vzdělání	19
Tabulka 12 – Vývoj počtu UoZ a podílu nezaměstnaných osob v Moravském Berouně.....	19
Tabulka 13 – Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	20
Tabulka 14 – Exekuce fyzických osob v Moravském Berouně	21
Tabulka 15 – Osobní bankroty v Moravském Berouně	23
Tabulka 16 – Počty žáků v ZŠ, školní rok 2023/2024	24
Tabulka 17 – Počty dětí v MŠ, školní rok 2023/2024	24
Tabulka 18 – Ukončení povinné školní docházky v běžných třídách ZŠ v Moravském Berouně	24
Tabulka 19 – Síť kontaktních míst pro bydlení v ORP Šternberk	26

Seznam grafů

Graf 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení v městě Moravský Beroun, SO ORP Šternberk a Olomouckém kraji.....	5
Graf 2 – Podíl osob s více exekucemi (v %)	6
Graf 3 – Vývoj počtu obyvatel v Moravském Berouně v letech 2016-2023.....	9
Graf 4 – Věková struktura obyvatel Moravského Berouna v letech 2016-2023	10
Graf 5 – Vzdělanostní struktura – nejvyšší dosažené vzdělání (k 26. 3. 2021)	11
Graf 6 – Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci daného roku (v %)	13
Graf 7 – Podíl příjemců PnŽ v průměrném měsíci daného roku (v %)	14
Graf 8 – Podíl (v %) příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku	15
Graf 9 – Vývoj podílu nezaměstnaných osob (v %)	20
Graf 10 – Osoby v exekuci v Moravském Berouně dle počtu exekucí.....	22
Graf 11 – Počet osob v exekuci v Moravském Berouně dle počtu exekucí	22
Graf 12 – Počty osob v exekuci v Moravském Berouně dle věku (2023).....	23

Seznam zkratk

Agentura, ASZ – Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

DnB – Doplatek na bydlení

ISV – Index sociálního vyloučení

KMB – kontaktní místo pro bydlení

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

MOP – Mimořádná okamžitá pomoc

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

MŠ – Mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

ORP – Obec s rozšířenou působností

PnB – Příspěvek na bydlení

PnD – Přídavek na dítě

PnP – Příspěvek na péči

PnŽ – Příspěvek na živobytí

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

SO ORP – Správní obvod obce s rozšířenou působností

SPO – Společně posuzované osoby

UoZ – Uchazeč o zaměstnání

ÚP – Úřad práce ČR

ÚSO – Úplné střední odborné vzdělání s maturitou

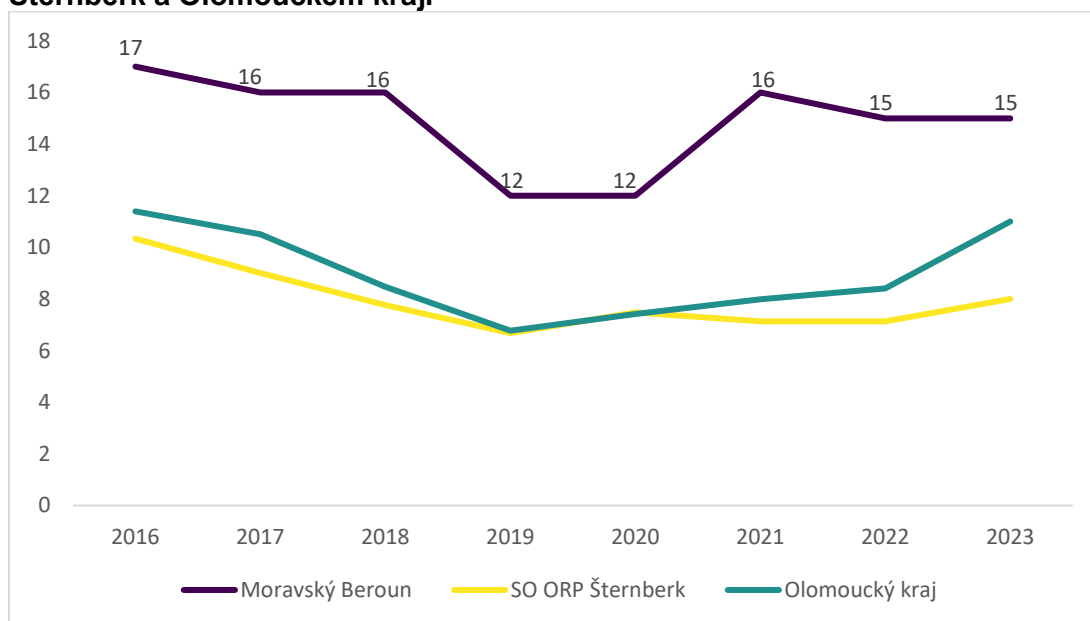
ÚSV – Úplné střední vzdělání

ZŠ – Základní škola

1. Manažerské shrnutí

Na základě hodnot indexu sociálního vyloučení spadá město Moravský Beroun do kategorie obcí s nejvyšší mírou sociálního vyloučení (kategorie 12 až 30 bodů). V roce 2023 byla hodnota indexu v Moravském Berouně 15 bodů, v roce 2022 to bylo taktéž 15 bodů. Oproti roku 2022 došlo ke zhoršení v dimenzi vyloučení z bydlení (vzrostl počet bodů v této dimenzi, tj. zvýšil se podíl příjemců dávky příspěvku na bydlení). Vyšší počet bodů byl letech 2022 a 2023 zaznamenán také v dimenzi zadluženosti (tj. podíl osob v exekuci), tato hodnota je však vysoká od roku 2016.

Graf 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení v městě Moravský Beroun, SO ORP Šternberk a Olomouckém kraji

Zdroj: ASZ

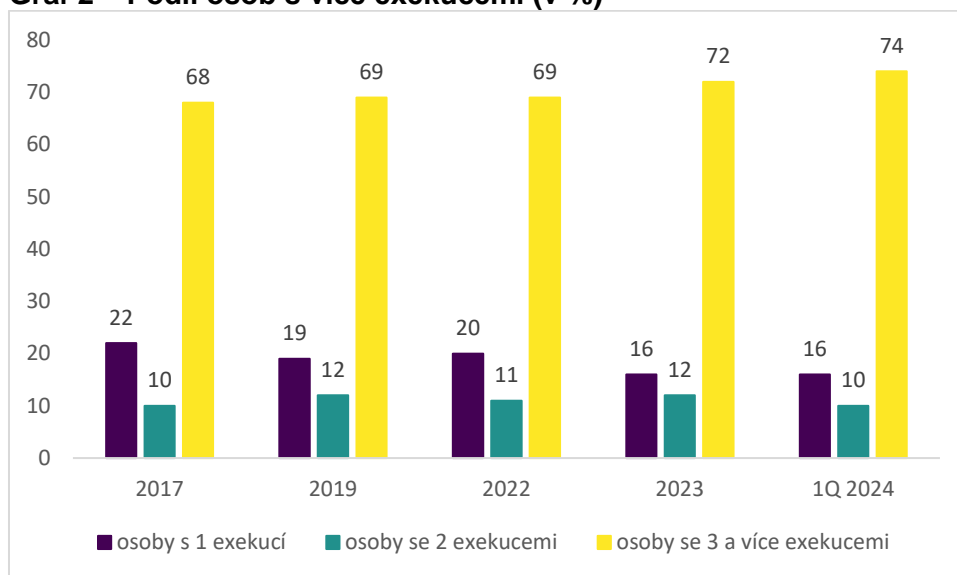
V Moravském Berouně od roku 2018 postupně rostl počet vyplacených příspěvků na bydlení. K výraznějšímu nárůstu pak došlo právě v roce 2023, kdy bylo vyplaceno 113 příspěvků na bydlení. To byl nejvyšší počet výplat této dávky zaznamenaný za sledované období.

Trend zvyšování výplat příspěvku na bydlení se od roku 2021 projevil v celé ČR a souvisel s řadou faktorů, např. se jednalo o výrazné zvýšení cen energií a nájemního bydlení kvůli válce na Ukrajině, zjednodušení výplat dávky nebo zvýšení povědomí o jejím využití a dostupnosti.

Počet vyplacených doplatků na bydlení v Moravském Berouně v období 2016-2023 postupně klesal, s výjimkou roků 2020 a 2021, kdy mírně vzrostl. Od roku 2019 se začal snižovat počet společně posuzovaných osob v domácnostech příjemců doplatku na bydlení v bytech. V roce 2023 byl nejnižší za celé sledované období. Od roku 2016, resp. 2017, se snížil rovněž počet společně posuzovaných osob v ubytovacích zařízeních.

Kromě vysokého celkového počtu osob v exekuci byl v Moravském Berouně zachycen i významný počet osob se třemi a více exekucemi, mezi nimiž jsou lidé, kteří nesplňují podmínky oddlužení, jež v současné době představuje jediný způsob, jak se i při neschopnosti splácení z dluhové pasti dostat.

Graf 2 – Podíl osob s více exekucemi (v %)

Zdroj: Mapa zadluženosti

V roce 2023 a 2022 bylo nejvíce příspěvků na živobytí vyplaceno v ulicích Opavská a Masarykova, kde se nachází objekty s vyšší koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením, která byly zachyceny např. v Situační zprávě Moravský Beroun (Šmoldas, 2019). Kromě těchto ulic byl v roce 2023 zaznamenán významnější počet domácností příjemců příspěvku na živobytí také v Partyzánské ulici, což může souviset s přítomností objektu s pečovatelskými byty.

2. Kontext a cíle analýzy

Cílem výzkumu je vytvoření analytického podkladu, který bude sloužit při realizaci poradenského programu zaměřeného na bydlení, jehož obsahem je plánování bytové sociální politiky. Výzkum prostřednictvím analýzy administrativních dat popisuje současnou situaci v Moravském Berouně. Analýza navazuje na předchozí analytické materiály, zejména na Situační analýzu (Šmoldas, 2019). Materiál představuje analytický podklad pro činnost lokální konzultantky, expertů pro oblast bydlení a dalších aktérů angažovaných v procesu sociálního začleňování v Moravském Berouně.

2.1. Metodologické aspekty výzkumného šetření

Výzkum využil kvantitativních metod, především byla analyzována dostupná administrativní data. Další z metod, uplatněných v předkládané zprávě, byl i tzv. desk research, tedy sekundární analýza dostupných zdrojů. Tato metoda spočívá v analýze dat získaných od institucionálních aktérů a zpracování informací z relevantních výzkumných výstupů i strategických dokumentů. Číselné údaje byly získány a zpracovány v agregované podobě tak, aby byla zachována ochrana osobních údajů dotčených osob.

2.2. Standardy výzkumné práce ASZ

Výzkumníci Agentury pro sociální začleňování (dále jen ASZ) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno dlouhodobým šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu (scénáře rozhovoru, příp. výzkumnického deníku) i za pomoci přímých citací.

Pro zajištění validity dat výzkumníci v ASZ při své práci využívají tzv. metodu triangulace zdrojů, kdy závěry z terénního šetření vycházejí z kombinace min. 3 zdrojů zjištění informací. Práce výzkumníků ASZ je dále založena i na triangulaci výzkumných metod. Mezi standardní použité metody v ASZ tak patří zúčastněné/nezúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory, sekundární analýza získaných dat včetně statistických dat (desk research), skupinové rozhovory, příp. dotazníková šetření. Výzkumníci využívají i tzv. triangulaci zjištění v časové ose, tj. ověřují získaná data v rozličných etapách výzkumu.

Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukuje velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich

založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů

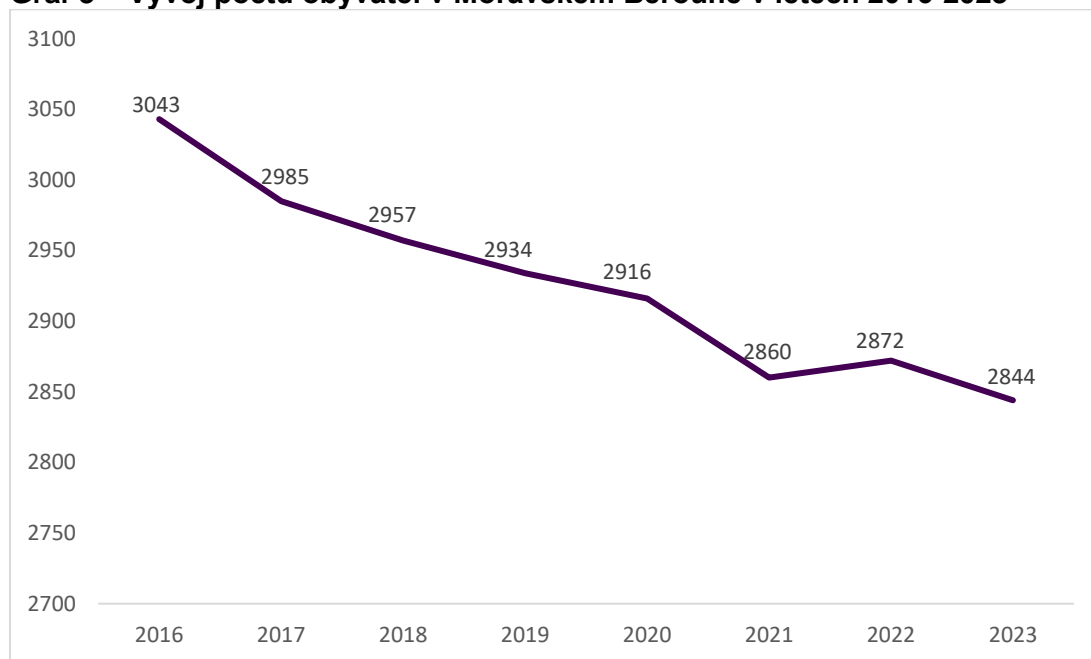
3. Hlavní zjištění

3.1. Sociodemografická struktura

Moravský Beroun je město na Moravě ležící severovýchodně od Šternberka, k němu také náleží místní části Čábová, Nové Valteřice, Ondrášov a Sedm Dvorů. Celková katastrální výměra činí 5 122 ha. Dříve Moravský Beroun spadal pod Moravskoslezský kraj, nyní již ale spadá pod Olomoucký kraj.

Nejnižší počet obyvatel zaznamenal Moravský Beroun v roce 2021, a to konkrétně 2 860 obyvatel. K 31. 12. 2023 žilo v Moravském Berouně 2 844 obyvatel, z toho 1 439 mužů a 1 405 žen. Počet obyvatel od roku 2016 setrvale klesal až do roku 2022, kdy oproti předchozímu roku 2021 zaznamenal mírný nárůst a počet osob se zvýšil o 12 na 2 872 obyvatel. Za období 2016-2022 bylo migrační saldo vždy negativní, nejvyšší negativní hodnoty migračního salda dosáhlo v roce 2017 a to hodnoty -71. Pozitivní přirozený přírůstek, tedy že se v obci narodilo více dětí, než kolik obyvatel zemřelo, byl zaznamenán mezi lety 2016-2018, v dalších čtyřech letech ale lze sledovat opačný trend, tedy negativní přirozený přírůstek.

Graf 3 – Vývoj počtu obyvatel v Moravském Berouně v letech 2016-2023

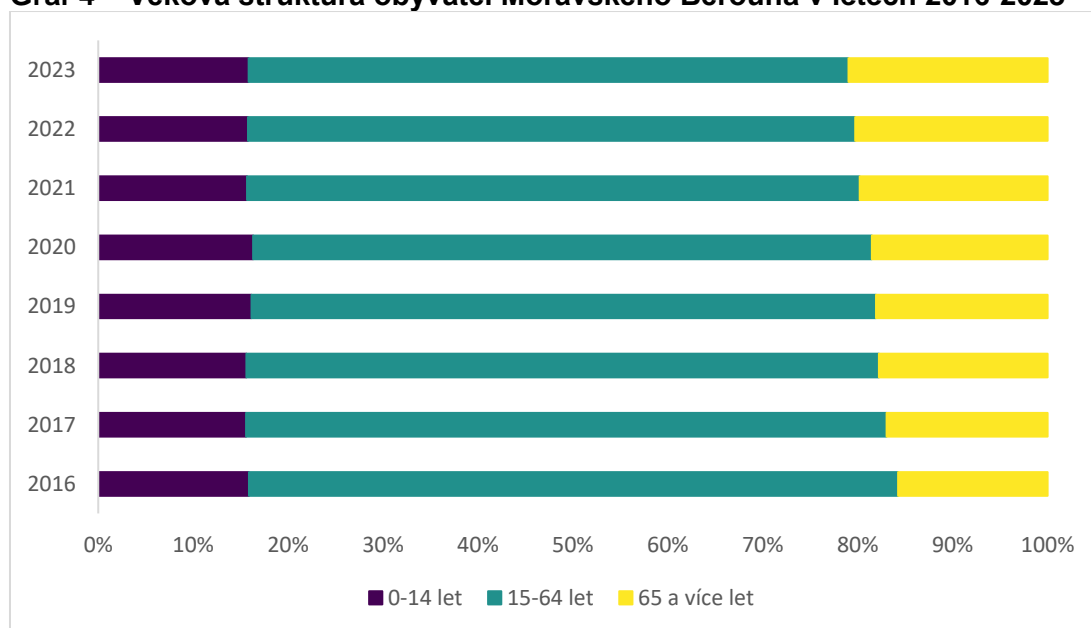
Zdroj: ČSÚ

Pozn: stav k 31.12. daného roku

Dle statistiky Ministerstva vnitra ČR bylo v Moravském Berouně k 1. 4. 2024 evidováno celkem 22 osob (8 do 18 let, 13 od 19 do 65 let a 1 nad 65 let), kterým bylo uděleno pobytové oprávnění v souvislosti s válkou na Ukrajině.¹

V roce 2023 žilo v Moravském Berouně 451 dětí (osob ve věku 0–14 let), tj. 15,9 % populace a 596 seniorů a seniorek (osob ve věku 65+), tj. 21,0 % populace. Za posledních sedm let se podíl dětské složky populace Moravského Berouna významně neměnil, pohyboval se okolo 15 % či lehce nad 16 %. Naproti tomu podíl počtu seniorů vzrostl z 15,7 % v roce 2016 na 21,0 % v roce 2023. Snížil se počet osob v produktivní věku (15-64 let). V roce 2016 tvořilo tuto část populace Moravského Berouna 68,4 % tj. 2 081 osob, v roce 2023 to bylo 63,2 %, tj. 1 797 osob. Vývoj jednotlivých věkových složek Moravského Berouna je zachycen v Grafu 4.

Graf 4 – Věková struktura obyvatel Moravského Berouna v letech 2016-2023

Zdroj: ČSÚ

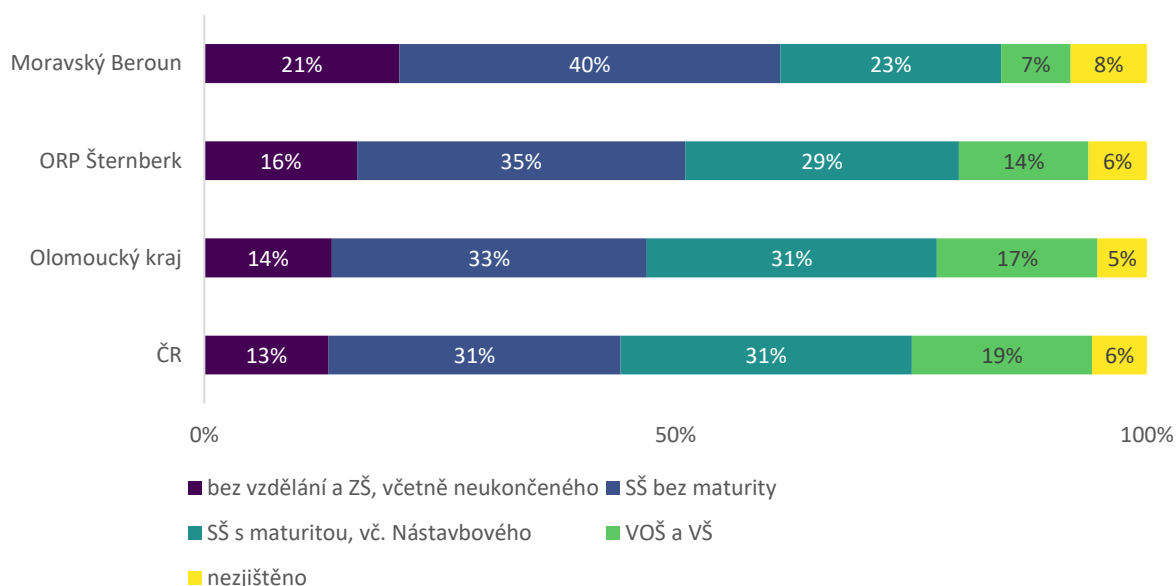
Podle SLDB 2021 bylo v Moravském Berouně celkem 1 303 hospodařících domácností. Z toho bylo 696 domácností tvořených jednou rodinou a 20 domácností tvořených 2 a více rodinami. Celkem 587 domácností bylo nerodinných, z nich bylo 569 domácností jednotlivců a 18 vícečlenných domácností. Z hospodařících domácností tvořených 1 rodinou představovaly 58 % (402) domácnosti tvořené rodinami bez závislých dětí. Domácností tvořených rodinami s 1 závislým dítětem bylo 18 % (126), podíl domácností tvořených rodinami se 2 a více závislými dětmi činil 24 % (168).

¹ Od 24. 02. 2022 do 21. 03. 2022 bylo těmto osobám uděleno dlouhodobé vízum za účelem strpění s kódem D/VS/U. Od 22. 03. 2022 je těmto osobám udělována dočasná ochrana, a to formou dlouhodobého víza s kódy D/DO/667, D/DO/668 a D/DO/669. Dle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, se všechny tyto osoby, včetně osob předchozím vízem D/VS/U považují za osoby s dočasnou ochranou. Viz online: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-vaikou-na-ukrajine-archiv.aspx?q=Y2hudW09OQ%3d%3d> (navštíveno 1. 4. 2024)

3.1.1. Vzdelanostní struktura

Úroveň vzdělanosti v Moravském Berouně je ve srovnání s celorepublikovým průměrem, Olomouckým krajem i ORP Šternberk méně příznivá. Moravský Beroun má vyšší podíl obyvatel bez vzdělání nebo se základním vzděláním včetně neukončeného (o 5 p. b. více než v ORP Šternberk jako celku a o 8 p. b. více než je celorepublikový průměr). Naopak podíl obyvatel ve vyšších vzdělanostních kategoriích je ve srovnání s ČR, Olomouckým krajem i ORP Šternberk nižší. Podíl osob bez vzdělání nebo se základním vzděláním činil v Moravském Berouně 21 %, 40 % osob má středoškolské vzdělání bez maturity, 23 % s maturitou a 7 % má vyšší nejvyšší dosažené vzdělání. U 8% obyvatel nebylo nejvyšší dosažené vzdělání zjištěno. Více viz Graf 5.

Graf 5 – Vzdelanostní struktura – nejvyšší dosažené vzdělání (k 26. 3. 2021)

Zdroj: SLBD, 2021

3.2. Index sociálního vyloučení

Jedním z nástrojů, který umožňuje posoudit míru zatížení sociálním vyloučením jednotlivých obcí je index sociálního vyloučení². Index sleduje stav, resp. rozsah sociálního vyloučení prostřednictvím indikátorů pokrývajících dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti (Lang & Matoušek, 2020).

² Index sociálního vyloučení vyvinula Agentura pro sociální začleňování v rámci projektu Systémové zajištění sociálního začleňování jako jednotný nástroj, který v sobě zahrnuje klíčové ukazatele z různých oblastí sociálního vyloučení a umožňuje tedy v celorepublikovém rozsahu míru zatížení sociálním vyloučením posoudit. Více k indexu viz Index sociálního vyloučení – Agentura pro sociální začleňování (socialni-zaclenovani.cz)

Škála indexu nabývá hodnot od 0 do 30 bodů, přičemž hodnota 0 znamená absenci nebo minimální rozsah sociálního vyloučení a hodnota 30 bodů nejvyšší míru zatížení sociálním vyloučením. Moravský Beroun tedy spadá do kategorie obcí s nejvyšší mírou sociálního vyloučení (kategorie 12 až 30 bodů). Oproti roku 2022 došlo ke zhoršení v dimenzi vyloučení z bydlení (vzrostl počet bodů v této dimenzi, tj. zvýšil se podíl příjemců dávky příspěvku na bydlení). Vyšší počet bodů byl letech 2022 a 2023 zaznamenán také v dimenzi zadluženosti (tj. podíl osob v exekuci), tato hodnota je však vysoká od roku 2016.

Tabulka 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení v Moravském Berouně v letech 2016–2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hodnota ISV	17	16	16	12	12	16	15	15

Zdroj: ASZ

Stanovení jasných kritérií pro kvantifikaci sociálně vyloučených osob je ale obtížné. Přibližnou velikost cílové skupiny lze odhadnout na základě několika relevantních ukazatelů, jež odkazují k ohrožení různými rizikovými faktory, např. počet příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi v území, zadluženost, míra nezaměstnanosti. Jednotlivé oblasti jsou detailněji rozebrány v následujících kapitolách.

3.3. Výplaty sociálních dávek

V této kapitole jsou analyzována data vztahující se k vyplácení **příspěvku na bydlení** (dále také „PnB“), **příspěvku na živobytí** (dále také „PnŽ“), **doplatku na bydlení** (dále také „DnB“) a **mimořádné okamžité pomoci** (dále také „MOP“) poskytnutá Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

Příspěvek na bydlení

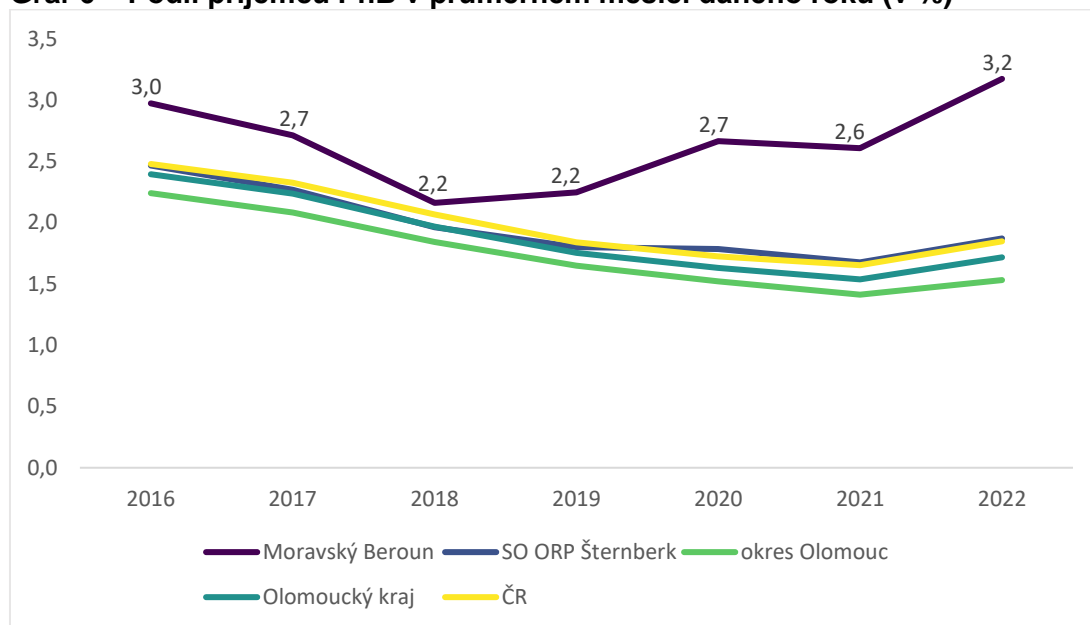
Jak ukazuje Tabulka 2, počet vyplacených PnB v Moravském Berouně od roku 2018 postupně roste. K výraznějšímu nárůstu pak došlo v roce 2023, kdy bylo vyplaceno 113 příspěvků na bydlení. Což byl nejvyšší počet vyplacených PnB za celé sledované období.

Podíl příjemců PnB mezi roky 2016 a 2018 klesal. Od roku 2019 začal opět vzrůstat, a to z 2,2 % obyvatel starších 15 let na 3,2 %. Více v Grafu 6. Trend zvyšování tohoto podílu se od roku 2021 celé ČR a souvisel s řadou faktorů, např. se jednalo o výrazné zvýšení cen energií a nájemního bydlení kvůli válce na Ukrajině, zjednodušení výplat dávky nebo zvýšení povědomí o jejím využití a dostupnosti.

Tabulka 2 – Počet vyplacených PnB v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených PnB (za průměrný měsíc)	76	68	54	55	65	63	77	113

Zdroj: MPSV

Graf 6 – Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci daného roku (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Příspěvek na živobytí

Počet vyplacených PnŽ v Moravském Berouně mezi roky 2016 a 2018 výrazněji klesl (102 vs. 52), od roku 2019 do roku 2023 počet vyplacených dávek kolísá mezi 37 a 47. Podrobnější údaje jsou v Tabulce 3.

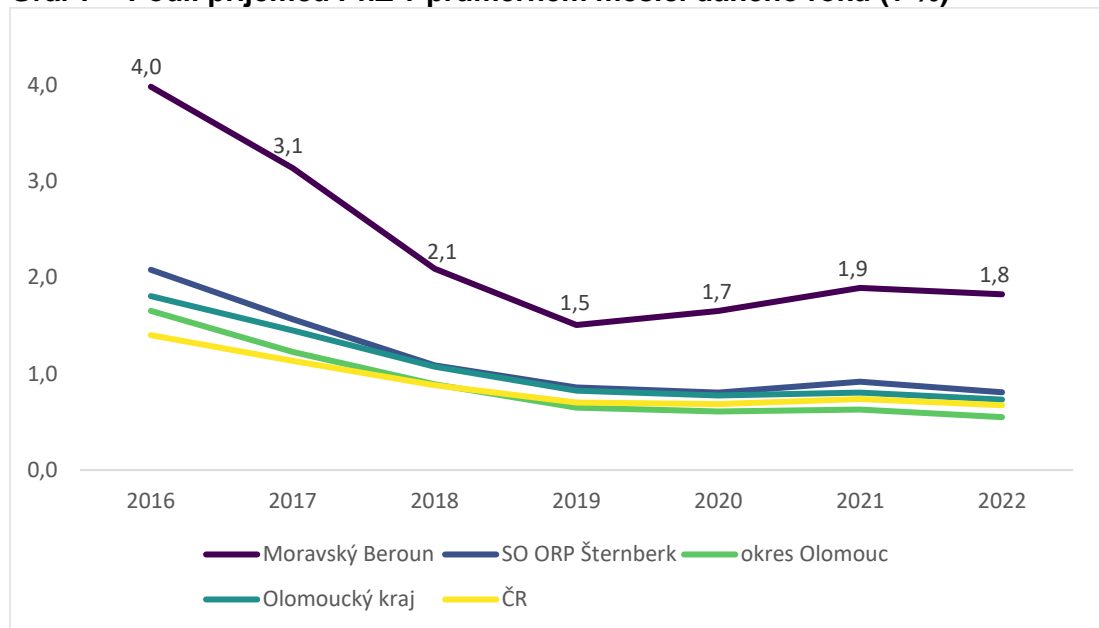
Podíl příjemců PnŽ v Moravském Berouně se po poklesu mezi roky 2016 a 2019 stabilizoval a od roku 2020 do roku 2022 se držel kolem 1,8 % obyvatel starších 15 let. Ve srovnání s hodnotami za SO ORP Šternberk, okres Olomouc, Olomoucký kraj a ČR byl podíl příjemců PnŽ v Moravském Berouně za toto období o 1 p. b. vyšší (viz Graf 7).

Tabulka 3 – Počet vyplacených PnŽ v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených PnŽ (za průměrný měsíc)	102	79	52	37	40	46	44	47

Zdroj: MPSV

Graf 7 – Podíl příjemců PnŽ v průměrném měsíci daného roku (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

V Tabulce 4 jsou uvedena detailní data o počtu společně posuzovaných osob (dále také „SPO“) u vyplacených PnŽ podle typu bydlení za období 2016 až 2023. Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ v bytech začal v posledních dvou letech sledovaného období vzrůstat. Od roku 2016, resp. 2017, se snižuje počet SPO v ubytovacích zařízeních a v pobytových službách.

Tabulka 4 – Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ podle typu bydlení (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
v bytech	175	123	73	79	97	75	101	114
v ubytovacích zařízeních	17	19	7	5	7	0	1	1
ve stavbách pro rekreaci	0	2	0	0	0	0	0	0
v jiných než obytných prostorech	1	1	1	1	0	0	0	0
v pobytových sociálních službách	11	4	2	5	4	2	1	1
bez přístřeší nebo nezjištěno	14	13	9	6	7	16	11	18

Zdroj: MPSV

Doplatek na bydlení

Počet vyplacených DnB v Moravském Berouně v období 2016-2023 postupně klesal, s výjimkou roků 2020 a 2021, kdy mírně vzrostl. Detailní údaje přináší Tabulka 6.

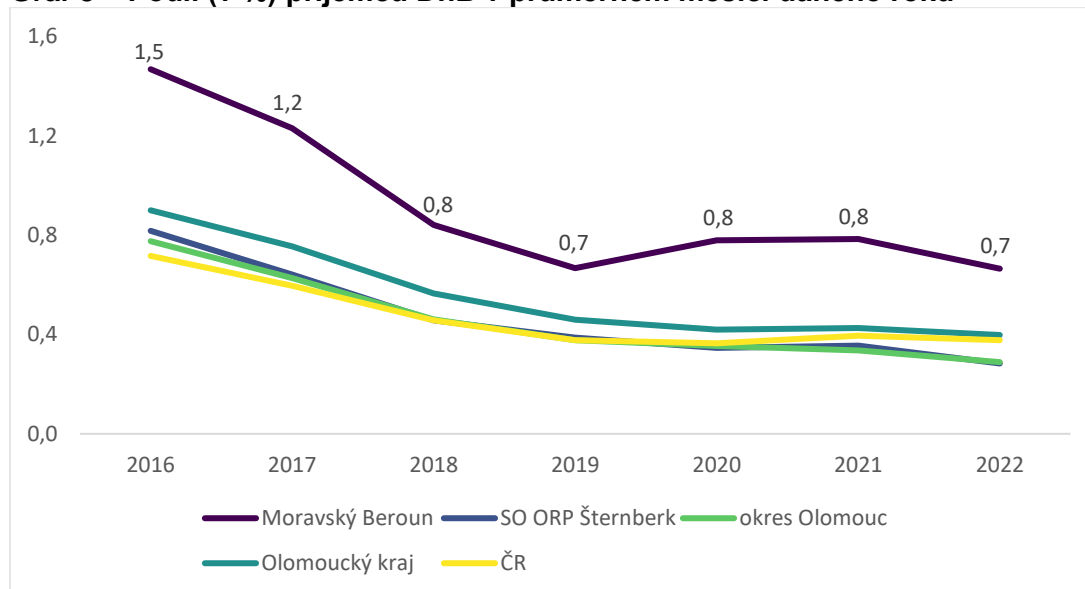
Podíl příjemců DnB v Moravském Berouně se po poklesu mezi roky 2016 a 2019 stabilizoval a od roku 2020 do roku 2022 se držel kolem 0,8 % obyvatel starších 15 let. Ve srovnání s hodnotami za SO ORP Šternberk, okres Olomouc, Olomoucký kraj a ČR byl podíl příjemců DnB v Moravském Berouně za poslední čtyři roky sledovaného období přibližně o 0,4 p. b. vyšší (viz Graf 8).

Tabulka 5 – Počet vyplacených DnB v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených DnB (za průměrný měsíc)	38	31	21	16	19	19	16	9

Zdroj: MPSV

Graf 8 – Podíl (v %) příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Detailní data o počtu společně posuzovaných osob (dále také „SPO“) u vyplacených DnB podle typu bydlení za období 2016 až 2023 uvádí Tabulka 7. Počet SPO v domácnostech příjemců DnB v bytech začal od roku 2019 postupně klesat. V roce 2023 byl nejnižší za celé sledované období. Od roku 2016, resp. 2017, se snižuje počet SPO v ubytovacích zařízeních.

Tabulka 6 – Počet SPO v domácnostech příjemců DnB podle typu bydlení (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
v bytech	91	62	40	79	57	29	34	19
v ubytovacích zařízeních	17	19	8	5	7	2	1	1
ve stavbách pro rekreaci	0	0	0	0	0	0	0	0
v jiných než obytných prostorech	0	0	0	1	0	0	0	0
v pobytových sociálních službách	0	1	1	5	7	1	1	1
bez přístřeší nebo nezjištěno	1	0	0	6	0	0	0	0

Zdroj: MPSV

Prostorové rozmístění PnŽ a DnB

Detailněji prostorové rozmístění výplaty dávek PnŽ v Moravském Berouně ukazuje Tabulka 8. Vzhledem k tomu, že MPSV poskytuje data o příjemcích a SPO pouze na úrovni celých ulic (nikoliv za adresní body), jsou zde uvedeny ulice s 5 a více SPO.

V roce 2023 a 2022 bylo nejvíce PnŽ vyplaceno v ulicích Opavská a Masarykova, kde se nachází objekty s vyšší koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením, která byly zachyceny např. v Situační zprávě Moravský Beroun (Šmoldas, 2019). Kromě těchto ulic byl v roce 2023 zaznamenán významnější počet domácností příjemců PnŽ také v Partyzánské ulici, což může souviset s přítomností objektu s pečovatelskými byty.

Tabulka 7 – Ulice v Moravském Berouně s významnějším počtem SPO u vyplacených PnŽ

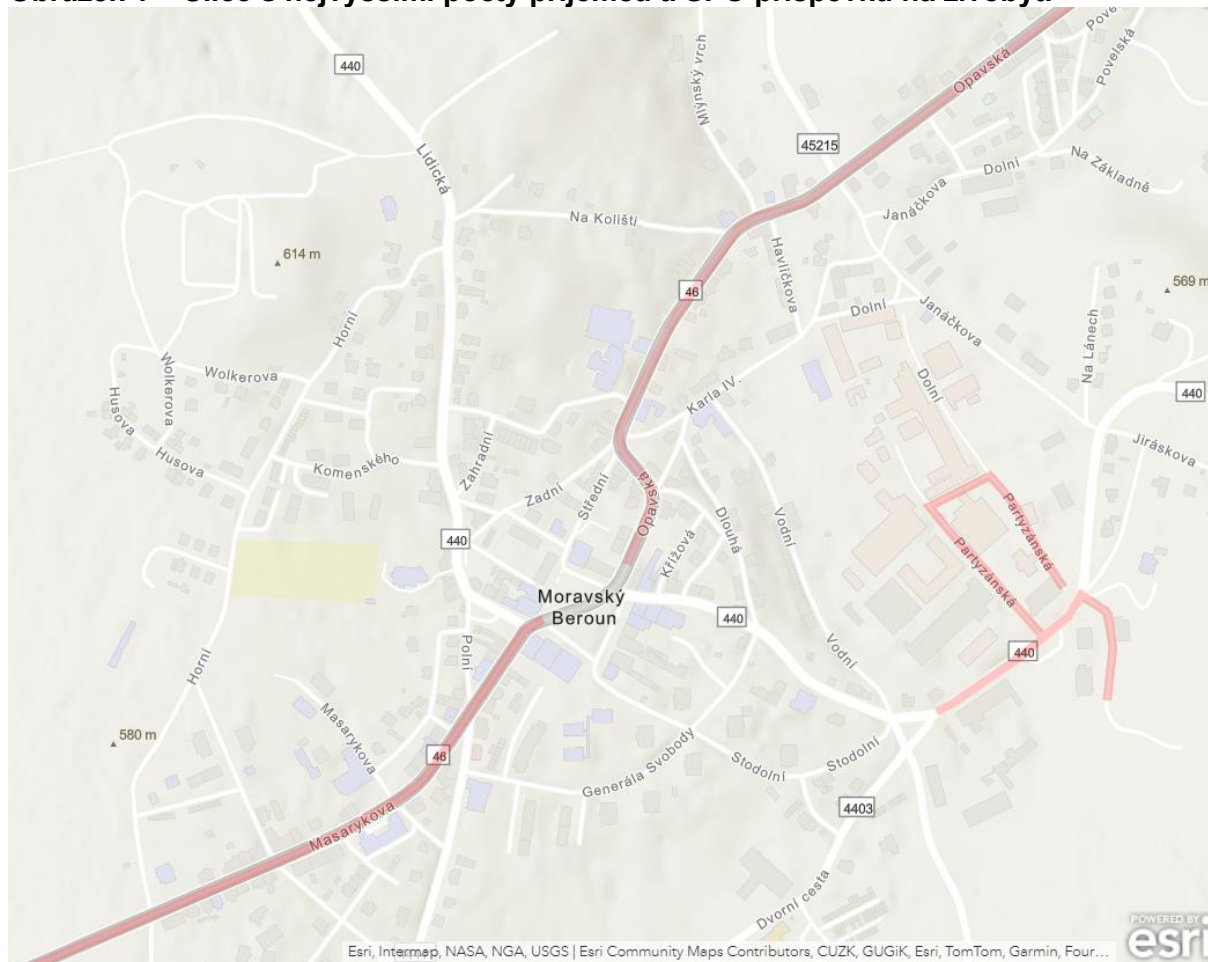
Ulice	2019	2020	2021	2022	2023
Opavská	-	-	-	23	28
Masarykova	-	-	16	14	20
Partyzánská	-	-	-	15	17
náměstí 9. května	-	-	-	16	
Generála Svobody	10	-	-	-	

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje za prosinec daného roku, pouze ulice s 5 a více SPO, řazeno dle nejvyššího počtu v roce 2023, Znak „-“ znamená, že v dané ulici bylo méně než 5 SPO.

Ve sledovaném období mezi roky 2019 až 2023 nebyly v Moravském Berouně identifikovány žádné ulice, kde by počet SPO dávky doplatek na bydlení byl vyšší než 5. To koresponduje s výše uvedenými údaji o nízkém počtu vyplacených DnB za celé město.

Obrázek 1 – Ulice s nejvyššími počty příjemců a SPO příspěvku na živobytí

Zdroj: MPSV, zpracování ASZ

Mimořádná okamžitá pomoc

Účelem této dávky je poskytnout pomoc bezprostředně, a to v situacích, které jsou specifikovány zákonem o pomoci v hmotné nouzi, č. 111/2006 Sb. Jedná se především o situace, kdy žadatelé hrozí vážná újma na zdraví, v případě vážné mimořádné události, v případě nezbytného jednorázového výdaje na pořízení nebo opravu nezbytného základního vybavení domácnosti – předměty dlouhodobé potřeby, v případě hrozícího sociálního vyloučení a na vzdělání nebo zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte.

V roce 2023 bylo v Moravském Berouně vyplaceno 27 dávek MOP v celkové hodnotě 67 983 Kč. Za průměrný měsíc roku 2023 bylo vyplaceno 2,25 MOP ve výši 2 518 Kč. Tabulka 9 nabízí přehled počtu vyplacených MOP za období 2016 až 2022. Od roku 2016 do roku 2020 výplata MOP setrvale klesala. Poté zase začaly vyplacené dávky přibývat, přesto prozatím nedosáhly počtu, jaký byl mezi roky 2016-2019.

Tabulka 8 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených MOP	158	76	60	39	8	22	15	27
Celková částka vyplacených dávek (v Kč)	-	-	-	-	-	97 949	60 180	67 983

Zdroj: MPSV

Pozn. znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Následující tabulka přináší detailní informace o vyplacených MOP podle typu za sledované období. Nejvíce MOP bylo vyplaceno z důvodu uhrazení jednorázového výdaje.

Tabulka 9 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023 podle typu

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MOP z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví	7	2	3	3	2	1	4	6
MOP z důvodu mimořádné události	0	0	0	0	0	14	2	1
MOP z důvodu uhrazení jednorázového výdaje	121	55	50	30	4	3	5	5
MOP spojená s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby	9	4	3	2	1	1	0	3
MOP z důvodu uhrazení odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte	2	5	1	3	0	0	3	1
MOP z důvodu nebezpečí sociálního vyloučení	19	10	3	1	1	0	1	11

Zdroj: MPSV

Pozn.: za rok 2021 nebyly 3 vyplacené MOP zařazeny podle typu (součet v tabulce je tak 19, nikoliv 22)

3.5. Zaměstnanost

V prosinci 2023 bylo v Moravském Berouně evidováno 102 uchazečů o zaměstnání, z toho 44 mužů a 58 žen. Z celkového počtu bylo 43 UoZ v evidenci déle než 6 měsíců, 30 UoZ déle než 12 měsíců a 12 UoZ déle než 24 měsíců. Do věkové skupiny 19 let a méně v roce 2023 patřilo 10 uchazečů, do skupiny 60+ patřilo 11 uchazečů. V roce 2023 byli mezi uchazeči nejvíce zastoupeni lidé se základním vzděláním (52) a lidé se středním vzděláním bez maturity (33).

Tabulka 10 – Počet UoZ v Moravském Berouně, dle pohlaví, délky evidence, věku a vzdělání

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
počet UoZ	91	92	121	104	107	102
Muži	43	53	60	51	50	44
Ženy	48	39	61	53	57	58
v evidenci 6+ měsíců	35	32	51	55	46	43
v evidenci 12+ měsíců	20	18	30	34	25	30
v evidenci 24+ měsíců	13	8	9	13	19	12
19 let a méně	-	-	-	11	10	10
60 let a více	-	-	22	15	14	11
bez vzdělání	1	5	6	9	5	9
se základním	45	46	54	47	50	52
střední bez maturity	30	31	46	34	35	33
střední s maturitou	12	5	11	8	16	7
vyšší odborné a VŠ	3	5	4	6	1	1

Zdroj: ÚP ČR

Pozn. Údaje jsou k prosinci daného roku, znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Podíl nezaměstnaných osob v Moravském Berouně byl v období 2018 až 2023 nejvyšší v roce 2020, kdy jeho hodnota dosáhla 6 %. Roku 2021 pak klesl na 5 % a v následujících letech se začal znovu zvyšovat.

Tabulka 11 – Vývoj počtu UoZ a podílu nezaměstnaných osob v Moravském Berouně

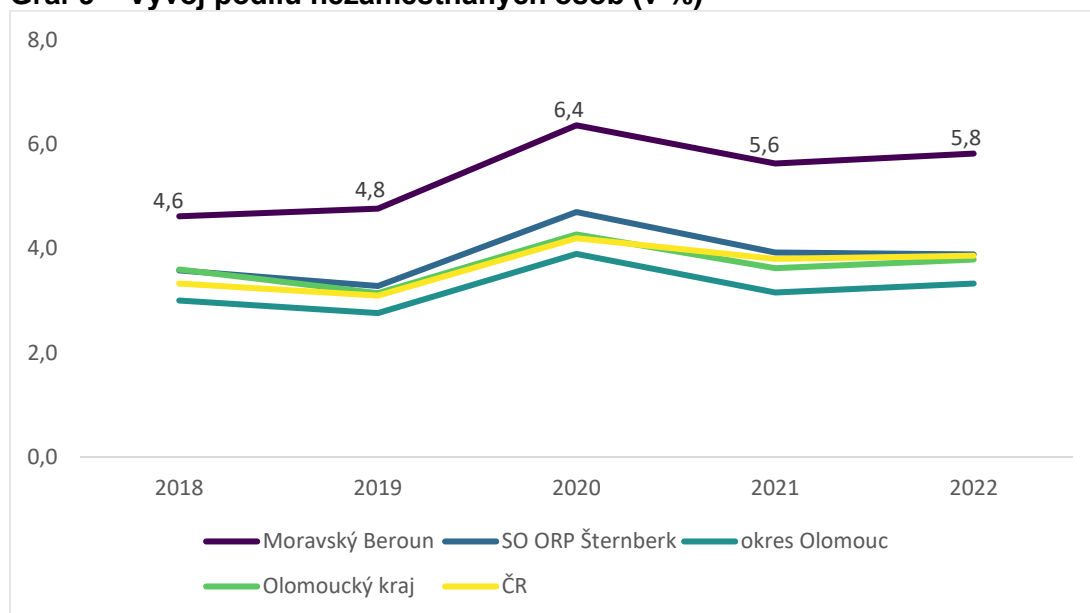
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (březen)
Podíl nezaměstnaných osob (v %)	4,6	4,8	6,4	5,6	5,8	-	-
Počet uchazečů o zaměstnání	91	92	121	104	107	102	109

Zdroj: MPSV

Pozn. znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Při bližším pohledu na vývoj podílu nezaměstnaných osob v ČR, Olomouckém kraji, ORP Šternberk a v Moravském Berouně je patrné, že podíl nezaměstnaných osob ve všech sledovaných územních celcích vzrostl v roce 2020.

Graf 9 – Vývoj podílu nezaměstnaných osob (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje jsou vždy k prosinci daného roku, výjimkou je rok 2024, kdy je údaj za únor

Volná pracovní místa

Podle údajů MPSV nebylo v prosinci 2023 v Moravském Berouně evidováno 16 volných pracovních míst. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo činil v roce 2023 6,4.

Tabulka 12 – Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Moravský Beroun	2,3	4,8	4,0	5,8	7,6	6,4
ORP Šternberk	3,0	5,5	5,7	4,5	7,2	6,9
Olomoucký kraj	1,5	1,4	2,6	1,7	2,2	2,6

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje jsou k prosinci daného roku.

3.6. Zadluženost

Tato část prezentuje data o vývoji počtu a podílu osob v exekuci v Moravském Berouně v období od roku 2016 do roku 2024. Ve sledovaném období počet osob v exekuci kulminoval v roce 2017, kdy čítal 484 osob, což představovalo 18,4 % obyvatel Moravského Berouna starších 15 let. Od té doby se počet osob v exekuci v Moravském Berouně snižuje, kromě prvního čtvrtletí v roce 2023 kdy byl zaznamenán lehký nárůst na 13,7% obyvatel, nicméně v prvním čtvrtletí 2024 podíl osob v exekuci klesl na 296 tedy 12,4 % obyvatel. Podrobněji v Tabulce 14.

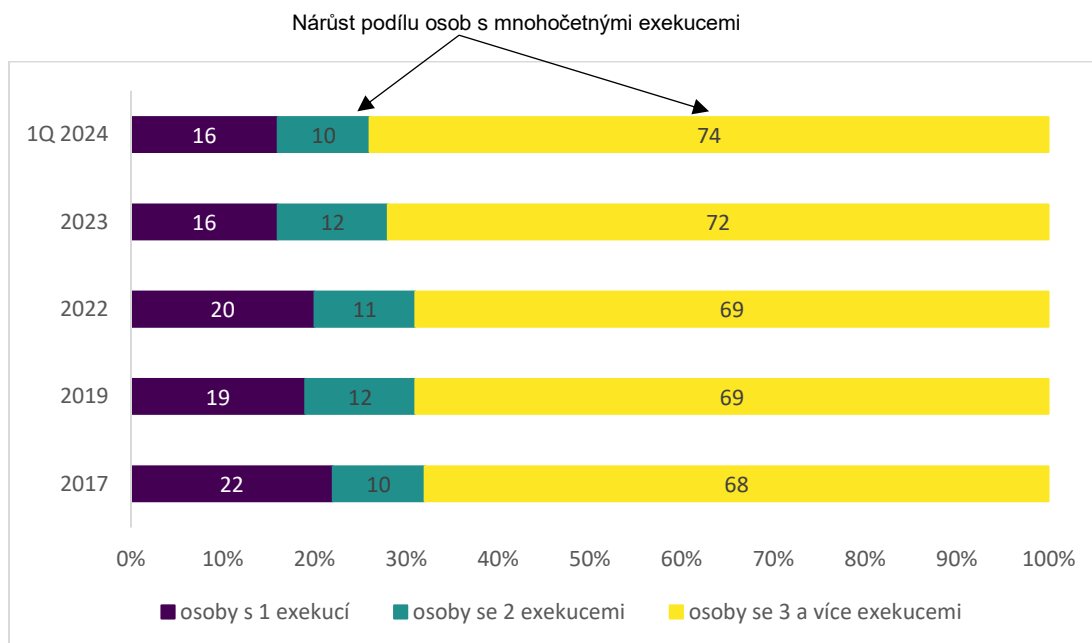
Dle nejaktuálnějších dat z Mapy zadlužení bylo v Moravském Berouně ve 1. čtvrtletí roku 2024 v exekuci 296 fyzických osob (tzv. počet povinných). Celkový počet exekucí fyzických osob v Moravském Berouně činil ve sledovaném období 1 895. Průměrný počet exekucí na osobu byl 6,4 s průměrnou vymáhanou částkou 669 121 Kč. Počty osob v exekuci dle věku zobrazuje Graf 12, přičemž počet dětí a mladistvých v exekuci dosahuje nulové hodnoty. Ve věkové kategorii od 15 do 29 let jde o 44 osob, od 30 do 39 let se jedná o 69 osob. Ve skupině od 40 do 49 let je tento počet 79 osob a představuje nepočtenější skupinu. Ve skupině od 50 do 64 let je tento počet osob 78, je to také druhá nepočtenější skupina a poslední skupina 65 let a více dosahuje 26 osob.

Tabulka 13 – Exekuce fyzických osob v Moravském Berouně

	2016	2017	2019	2021	2022	2023	1Q 2024
Počet osob v exekuci	461	464	374	322	318	296	296
Podíl osob v exekuci	18,0 %	18,4 %	15,2 %	13,3 %	13,5 %	12,6 %	12,4 %
Celkový počet exekucí	2 414	2 678	2 222	2 145	1 967	1 953	1 895
Průměrný počet exekucí na os.	5,2	5,8	5,9	6,7	6,2	6,6	6,4
Průměrná vymáhaná částka na os. v Kč					706 987	696 483	669 121

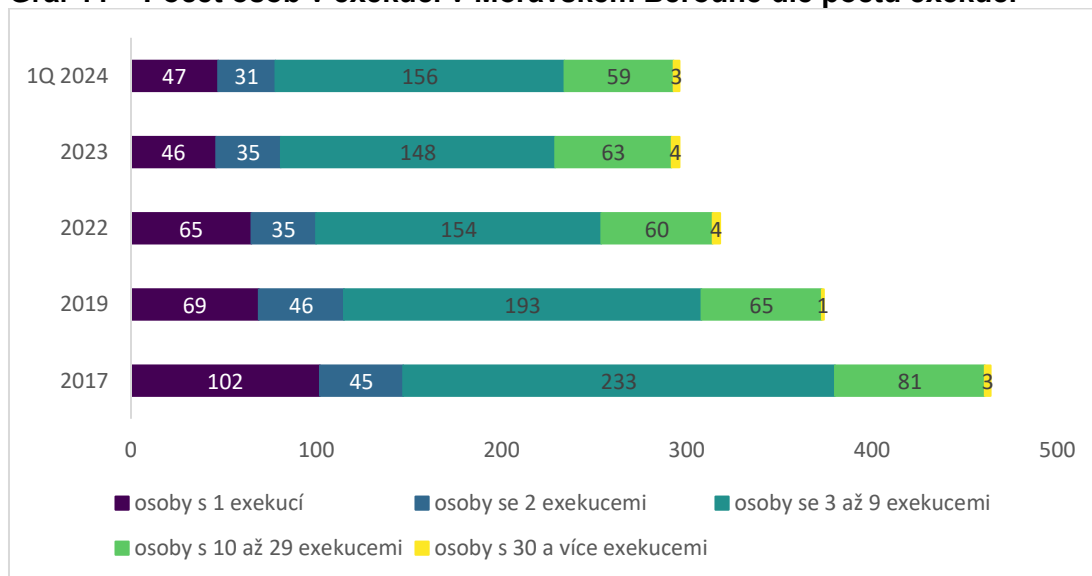
Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Graf 10 – Osoby v exekuci v Moravském Berouně dle počtu exekucí

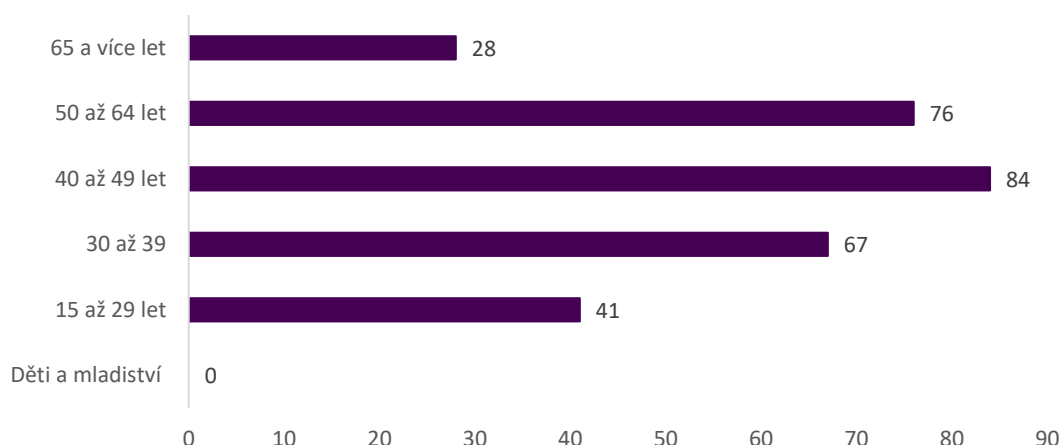

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Graf 11 – Počet osob v exekuci v Moravském Berouně dle počtu exekucí

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Graf 12 – Počty osob v exekuci v Moravském Berouně dle věku (2023)

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Tabulka 14 – Osobní bankroty v Moravském Berouně

	2019	2021	2022	2023	1Q 2024
Počet osob v osobním bankrotu	51	54	43	42	40
Počet osob v exekuci	374	322	318	296	296
Osobní bankroty vs. exekuce	13,6 %	16,8 %	13,5 %	14,2 %	13,5 %
Podíl osob v osobním bankrotu	2,1 %	2,2 %	1,8 %	1,8 %	1,7 %
Podíl mužů a žen v osobním bankrotu	47/53 %	59/41 %	63/37 %	71/29 %	70/30 %
Podíl osob ve věku 18-29 let	16 %	6 %	9 %	10 %	8 %
30-39 let	16 %	24 %	23 %	26 %	33 %
40-49 let	31 %	19 %	19 %	29 %	28 %
50-65 let	29 %	33 %	33 %	33 %	30 %
nad 65 let	8 %	19 %	16 %	2 %	3 %

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Počet a podíl osob v osobním bankrotu v Moravském Berouně se v posledních letech výrazně nemění. Poměr počtu osob v osobním bankrotu k počtu osob v exekuci³, též nezaznamenal výraznou změnu, v roce 2023 tento poměr dosahoval 14,2 % a v prvním čtvrtletí 2024 13,5 %. Jeho hodnota byla roku 2023 v Moravském Berouně ve sledovaném roce nižší než v okrese Olomouc (15,1 %) a o dvě procenta nižší, než byl průměr v Olomouckém kraji (16,2 %).

V roce 2023 z celkového počtu 42 osob v osobním bankrotu představovali muži 71 % a ženy 29 %, což se vymyká celorepublikovému průměru (v celé ČR byl v roce 2023 podíl mužů a žen 57/43 %). Jak lze sledovat z Tabulky 15, v roce 2023 nejpočetnější věkovou skupinu mezi osobami v bankrotu tvořila skupina lidí, kterým bylo 50–65 let (33 %). Po nich následovali lidé ve věku 40-49 let (29 %), třetí byli třicátníci (26 %) a podíl osob ve věku 18-29 tvořil 10 %. Rozdíl mezi nejmladší a nejstarší skupinou obyvatel tvořil 8 %.

³ Čím je tento poměr vyšší, tím je situace pozitivnější.

3.7. Vzdělávání

V Moravském Berouně se nachází *Základní škola Moravský Beroun, okres Olomouc, příspěvková organizace*, která má jak běžné, tak speciální třídy, a *Mateřská škola Moravský Beroun, příspěvková organizace*, obě zřizované obcí. Ve školním roce 2023/2023 navštěvovalo základní školu 244 žáků (z toho 222 v běžných třídách a 221 ve speciálních třídách) a mateřskou školu 91 dětí (více viz Tabulky 16 a 17).

Jedním z indikátorů indexu sociálního vyloučení (Lang & Matoušek, 2020) je počet a podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. nebo 8. ročníku běžných tříd. V Moravském Berouně se počet žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. nebo 8. ročníku pohybuje od roku 2015 v rozmezí 0–4 žáci. Vzhledem k velikosti obce a malému počtu žáků se tak jejich podíl v průběhu sledovaného období výrazně měnil a hodnot nižších, než celorepublikový průměr dosáhl jen v letech 2020 a 2022, kdy předčasně neukončil povinnou školní docházku žádný žák. Více viz Tabulka 18.

Tabulka 15 – Počty žáků v ZŠ, školní rok 2023/2024

škola	pracoviště	zřiz.	st up ně	typ pracoviště	běžné třídy		speciální třídy		Žáci celkem
					třídy	žáci	třídy	žáci	
ZŠ Moravský Beroun	Opavská 128	obec	I+II	ZŠ běžná	11	222	0	0	222
	Opavská 89	obec	I+II	ZŠ podle § 16 odst. 9 SZ	0	0	3	22	22
Celkem					11	222	3	22	244

Zdroj: MŠMT, M03, k 30. 9. 2023, S4c, k 30. 9. 2023

Tabulka 16 – Počty dětí v MŠ, školní rok 2023/2024

škola	pracoviště	zřiz.	typ pracoviště	běžné tř.		speciální tř.	
				třídy	děti	třídy	děti
MŠ Moravský Beroun	Nám. května 959	9. obec	MŠ běžná	4	91	0	0

Zdroj: MŠMT, S01, k 30. 9. 2023

Tabulka 17 – Ukončení povinné školní docházky v běžných třídách ZŠ v Moravském Berouně

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MB celkem	13	24	16	27	26	11	36	21	24
v 7. r.	0	0	0	1	0	0	0	0	0
v 8. r.	1	2	1	4	2	0	3	0	1
podíl MB	7,7 %	8,3 %	6,3 %	18,5 %	7,7 %	0,0 %	8,3 %	0,0 %	4,2 %
podíl ČR	4,3 %	4,5 %	4,6 %	4,5 %	4,5 %	4,3 %	3,3 %	3,6 %	3,1 %

Zdroj: MŠMT, M03, k 30. 9. daného roku

3.8. Bydlení

V Moravském Berouně se dle SLDB 2021 nacházelo 1 199 obydlých bytů. Z toho 415 se jich nacházelo v rodinných domech a 771 v domech bytových. Oproti SLDB 2011 bytů mírně přibýlo (o 15), a to jak v rodinných domech (5) tak i v bytových (6)⁴. Ze 1 199 obývaných bytů jich bylo 454 ve vlastním domě, 338 v osobním vlastnictví, 1 družstevní, 183 nájemních a 52 bytů bylo v bezplatném užívání. Celkem 620 bytů vlastnily fyzické osoby, 450 bytů bylo ve spoluvlastnictví vlastníků bytů, u 63 bytů byla vlastníkem jiná právnická osoba a 65 bytů vlastnila obec (stát).

Na začátku června 2024 bylo na portálu Sreality.cz inzerováno v Moravském Berouně celkem sedm bytových jednotek k prodeji. Ve stejném období se na portálu Českereality.cz nabízely k prodeji dvě bytové jednotky. Na obou portálech se jednalo o byty různých dispozic i velikostí podlahové plochy.

Portál Sreality.cz ve stejném období inzeroval v Moravském Berouně čtyři byty k pronájmu. Podle popisu a fotografií se jednalo o byty v dobrém technickém stavu. Za byt o dispozici 1+kk a velikosti 28 m² v panelovém bytovém domě pronajímatel požadoval měsíční nájemné ve výši 7 300 Kč (vč. poplatků za služby spojené s užíváním bytu, nezahrnuje zálohy na energie). Za byt o dispozici 1+kk o velikosti 20 m² v panelovém bytovém domě požadoval jiný majitel měsíční nájemné ve výši 6 500 Kč (nezahrnuje poplatky za služby spojené s užíváním bytu a zálohy na energie), vratná kauce činila 15 000 Kč a provize realitní kanceláři 6 500 Kč. Za byt o dispozici 1+kk a velikosti 29 m² v panelovém bytovém domě pronajímatel požadoval měsíční nájemné ve výši 6 000 Kč (nezahrnuje poplatky za služby spojené s užíváním bytu a energie), vratná kauce byla požadována ve výši dvou nájmu. Portál Českereality.cz obsahoval pouze jeden pronájem. Jednalo se o stejnou nabídku pronájmu bytu o dispozici 1+kk o velikosti 20 m².

Nedostatek prostředků na úhradu jistoty (kauce) a provize za realitní zprostředkování, spolu s např. vyšším počtem dětí, romskou etnicitou či předlužeností, vede k vyloučení části domácností ze standardního nájemního trhu a jejich vyčleněním do tzv. sekundárního trhu s bydlením. Proto je nutné významné navýšení kapacit poradenských služeb v oblasti bydlení, zajišťované zejména kontaktními místy pro bydlení (dále také „KMB“). Následující tabulka se vztahuje k situaci v ORP Šternberk.

⁴ Zbývající 3 byty se nacházely v „ostatních budovách“.

Tabulka 18 – Síť kontaktních míst pro bydlení v ORP Šternberk

Hospodařící domácnosti (SLDB 2021)	Index potřeby podpory bydlení ⁵	Index potřeby poradenství v bydlení ⁶	ROK 1: Celkový počet úvazků KMB	ROKY 2 A 3: Celkový počet úvazků KMB	Poradci: úvazky	Koordinátoři podpory: úvazky	Vedoucí KMB: úvazky
10 439	0,85	0,96	1,20	1,20	0,50	0,50	0,20

Zdroj: Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) – Zákon o podpoře bydlení

⁵ Index potřeby podpory v bydlení byl zrekonstruován jako vážený průměr, kdy přepočtenému počtu doplatků na bydlení byla přidělena váha 2 a přepočtenému počtu příspěvků na bydlení váha 1.

⁶ Při konstrukci indexu potřeby poradenství v bydlení byl podíl obydlených bytů v pronájmu zahrnut jako primární indikátor, současně byl do indexu zahrnut i počet vyplacených příspěvků na bydlení na tis. domácností, který je druhým nejlepším prediktorem a na rozdíl od podílu obydlených bytů je k dispozici každoročně.

4. Seznam literatury

Lang, P. & Matoušek, R. (2020). *Metodika pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Metodika-pro-posouzení-soc.-vyloučení.pdf](#)

Šmoldas, M. (2019). Situační analýza Moravský Beroun. Analýza sociálního vyloučení na území města. Agentura pro sociální začleňování. [Situační analýza Moravský Beroun \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)